

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Wydział Wokalno-Instrumentalny

dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

mgr Szczepan Kończal

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

Miniatura fortepianowa w twórczości Heino Ellera i Eduarda Tubina.

Kontekst, język muzyczny, znaczenie

Dzieło artystyczne, będące podstawą rozprawy doktorskiej, stanowi nagranie miniatur fortepianowych Heino Ellera: *Meditatsioon*, *Kellad*, *Kodumaine viis* oraz cyklu *Kuus pala klaverile* (na który składają się: *Sokutants*, *Sõõritants*, *Rahvaviis*, *Sarvelugu*, *Rahvatoonis* oraz *Tantsulugu*), a także kompletu czternastu preludiów Eduarda Tubina.

Odnoszący się do rejestracji utworów opis – obok otwierającego go wprowadzenia, nakreślającego przyczyny i cel powstania dysertacji oraz przebieg badań, a także zamykającego całość posłowia, będącego zbiorem podsumowujących refleksji autora – zawiera się w trzech rozdziałach.

Rozdział pierwszy (*Kontekst*), podzielony na dwa podrozdziały, opisuje okoliczności, w których żyli i tworzyli estońscy kompozytorzy. Pierwszy z podrozdziałów przybliża sytuację historyczną i geopolityczną Estonii, ukazując szczególnie czynniki, które wpływały na budzenie się świadomości narodowej, traktuje o rozwoju społecznym i kulturalnym oraz zmianach w wielu dziedzinach życia, które zachodziły na przestrzeni lat w związku ze zmieniającą się sytuacją polityczną. Drugi podrozdział o charakterze biograficznym podzielony jest na trzy części – pierwsze dwie są przedstawieniem sylwetek i ogólną charakterystyką działań artystycznych odpowiednio Heino Ellera oraz Eduarda Tubina, trzecia mówi z kolei o zachodzącej między kompozytorami relacji mistrz-uczeń w wielu jej aspektach, pokazując zjawisko pedagogiki Ellera, jak również wzajemny wpływ obu twórców.

Drugi rozdział (*Język muzyczny*) jest spojrzeniem na spuściznę Ellera i Tubina przez pryzmat zarejestrowanych miniatur. Jego trójpodział podkreśla wielość czynników, pod kątem których można analizować twórczość obu autorów. Pierwszy z podrozdziałów jest próbą ukazania różnorodności dzieł Estończyków, dotyka kwestii inspiracji i wpływu muzyki

różnych kręgów na ich nieprzywiązane do konkretnego trendu języki kompozytorskie. Drugi podrozdział stanowi analizę czynników pokazujących orkiestrowe i symfoniczne podejście do tworzenia miniatur fortepianowych przez Ellera i Tubina. Podrozdział trzeci natomiast przedstawia miniatury obu kompozytorów w kontekście treści ludowych i uniwersalnych, ostatecznie składających się na narodowy charakter ich dzieł.

Podzielony na dwa ogniwa rozdział trzeci (*Znaczenie*) jest opisem zagadnień wpływających na recepcję postaci twórców, ich spuścizny oraz poszczególnych miniatur, a także próbą spojrzenia na ten repertuar z dzisiejszego punktu widzenia.

Aneksy zawierają fotografie przybliżające postaci kompozytorów oraz materiały nutowe. Szczególną wartość stanowią zamieszczone kopie rękopisów Heino Ellera, pozyskane dzięki uprzejmości pracowników archiwum Estońskiego Muzeum Teatru w Tallinie. Znaleźć tam można również fotokopię druku preludium Eduarda Tubina umieszczoną za zgodą wydawnictwa Gehrmans Musikförlag.

Kertavice, 28.01.2019

Svepna Kaima

Bydgoszcz, 30 kwietnia 2019 r.

Dr hab. Małgorzata Furche- Jurczyk
Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego
ul. Słowackiego 7
85-001 Bydgoszcz

RECENZJA W PRZEWODZIE DOKTORSKIM PANA MGRA SZCZEPANA KOŃCZAŁA

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Rada Wydziału Wokalno-Aktorskiego, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.z 2003r. 65.595 z późn. zm.), oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011(Dz.U. 2011.204.1200 z późn. zm.)

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno- Instrumentalnego w Katowicach z dnia 25 września 2014 roku w sprawie

- wszczęcia przewodu doktorskiego Mgr Szczepana Kończala w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalność gra na fortepianie, wyznaczeniu na promotora Adt dr hab. Annę Górecką

Uchwały Rady Wydziału Wokalno - Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach z dnia 28.02.2019 roku w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim Mgr Szczepana Kończala

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2003.65.595 z późn.zm) oraz Rozporządzeniem Ministra nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22.09.2011 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U.2011.204.1200) Dziekan Wydziału Instrumentalnego prof.zw. dr hab. Feliksa Widera skierował do mnie pismo z datą 11 marca 2019 roku informujące o wszczęciu przewodu doktorskiego i zawiadamiające o wyznaczeniu mej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana Mgra Szczepana Kończala zatytułowanej : *Miniatura fortepianowa w twórczości Heino Ellera i Eduarda Tubina. Kontekst, język muzyczny, znaczenie.*

Otrzymałam pracę pisemną z załączonym dziełem artystycznym zapisanym na nośniku elektronicznym CD, jak również dokumentację dorobku artystycznego Kandydata.

Ponadto dołączona została następująca dokumentacja :

Posiedzenie Rady w dniu 25 września 2014 roku:

- Lista minimum kadrowego
- Lista obecności z posiedzenia Rady Wydziału Wokalno - Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach
- Uchwała w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pana Mgra Szczepana Kończala
- Uchwała w sprawie wyznaczenia promotora w przewodzie Mgr Szczepana Kończala
- Protokoły komisji skrutacyjnej powołanej przez Radę Wydziału do przygotowania wniosków w postępowaniu przewodowym.

Wyniki głosowania w dniu 25. 09. 2014 roku dotyczące wszczęcia przewodu doktorskiego

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	39
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	30
Oddano głosów ważnych	30
Za wszczęciem przewodu	30
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

Wyniki głosowania w sprawie wyznaczenia promotora Adt dr hab. Annę Górecka

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	39
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	30
Oddano głosów ważnych	30
Za wyznaczeniem promotora	3
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

Posiedzenie Rady Wydziału w dniu 28.02.2019 roku

- Lista obecności członków Rady Wydziału Wokalno - Instrumentalnego
- Uchwała w sprawie wyznaczenia na recenzentów w przewodzie doktorskim. Mgr Szczepana Kończala
- Protokoły komisji skrutacyjnej

Wyniki głosowania w dniu 28.02.2019 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta dr hab. Michała Szczepańskiego

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	56
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady	42
Oddano głosów ważnych	42
Za wyznaczenie recenzenta	42
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

Wyniki głosowania w dniu 28.02.2019 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta dr hab. Małgorzaty Furche- Jurczyk

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	56
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	42
Oddano głosów ważnych	42
Za wyznaczenie recenzenta	42
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art.14 ust. 2 pkt. 2 Rada Wydziału podjęła prawomocne uchwały o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka i wyznaczeniu promotora Adt dr hab. Annę Górecką oraz o wyznaczeniu dr hab. Michała Szczepańskiego i mej osoby recenzentami pracy doktorskiej Mgr Szczepana Kończala

Podstawowe dane o kandydacie

Mgr Szczepan Kończal, jest absolwentem Liceum Muzycznego oraz Akademii Muzycznej w Katowicach (ukończony z medalem Primus Inter Pares, 2009) w klasie fortepianu prof. Józefa Stompla.

Jest laureatem trzech konkursów zrzeszonych w Światowej Federacji Międzynarodowych Konkursów Muzycznych w Genewie (WFIMC): XVI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Vianny da Motty w Lizbonie (V nagroda i nagroda specjalna, Portugalia, 2007), XI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego UNISA w Pretorii (VI nagroda, RPA, 2008), IV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego w Tbilisi (III nagroda, Gruzja, 2009), a także kilku innych konkursów: w Mediolanie (I nagroda i nagroda specjalna, Włochy, 2010), Laurignano (I nagroda, Włochy, 2011), Timiszoarze (I nagroda, Rumunia, 2011), Frascati (I nagroda, Włochy, 2012), Lissone (I nagroda, Włochy, 2013), Oslo – im. Griega (II nagroda i 2 nagrody specjalne, Norwegia, 2008), Weronie (II nagroda, Włochy, 2012), Kerikeri (II nagroda i nagroda publiczności, Nowa Zelandia, 2012), Campillos (III nagroda, Hiszpania, 2009).

Mgr Kończal jest finalistą konkursu w Tallinie (2006) i półfinalistą XV Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego (2005). Wcześniej był trzykrotnym laureatem Ogólnopolskiego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w Warszawie (2003 – IV nagroda, 2004 – II nagroda, 2005 – IV nagroda), konkursu w Takasaki (II nagroda, Japonia, 2001) oraz zwycięzcą kilku ogólnopolskich i międzynarodowych konkursów dla młodych pianistów (Antonin, Gorzów Wielkopolski, Zabrze, Poznań, Stalowa Wola; 1994-2002).

Występował podczas festiwali chopinowskich w Dusznikach i Filharmonii Narodowej, Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku, Festiwalu Rubinsteina w Łodzi, festiwali i cyklów

koncertowych m.in. w: Kuressaare (Estonia), Oeiras (Portugalia), Mediolanie, Montecatini Terme, Folgarii, na wyspach: San Giulio i Ischia (Włochy), w Sunderlandzie, Newcastle, Carlisle (Wielka Brytania), Stambule (Turcja), Tbilisi (Gruzja).

Mgr Szczepan Kończal występował z towarzyszeniem m.in.: Sinfonii Varsovii, Orkiestry Akademii Beethovenowskiej, Orkiestr Symfonicznych Filharmonii Śląskiej i Dolnośląskiej, Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej, Śląskiej Orkiestry Kameralnej, Południowoafrykańskiej Orkiestry Kameralnej, Orkiestry Symfonicznej Filarmonica Banatul, Wielkiej Orkiestry Symfonicznej miasta Biszkek, Estońskiej Narodowej Orkiestry Symfonicznej, Tureckiej Prezydenckiej Orkiestry Symfonicznej, Państwowych Orkiestr Symfonicznych z Izmiru oraz Bursy.

Partnerowali mu : Antoni Wit, Tadeusz Strugała, Marek Pijarowski, Jerzy Swoboda, Michał Klauza, Paweł Przytocki, Marcin Nałęcz-Niesiołowski, Szymon Bywalec, Michał Dworzyński, Andres Mustonen, Arjan Tien, Mitsuyoshi Oikawa, Per Sigmund Thorp, Heiko Mathias Förster, Jüri Alperten, Peter Csaba, Gheorghe Costin.

Podczas kursów mistrzowskich pracował pod okiem m.in.: Dang Thai Sona, Petera Donohoe, Wiktora Mierzanowa, Bernarda Ringeissena, Lee Kum Singa, Johna Perry'ego, Andrzeja Jasińskiego, Krzysztofa Jabłońskiego, Krystiana Zimmermana.

Jest sześciokrotnym stypendystą Ministra Kultury (1998, 2002, 2005, 2006, 2007, 2008), laureatem programu stypendialnego Młoda Polska (2010), stypendystą Prezesa Rady Ministrów (2002), Fundacji im. Hugona Kołłątaja (2003), Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci (1998-2004).

Występował w Polsce, a także w Kanadzie, RPA, Australii, Nowej Zelandii, Japonii, Chinach, Mongolii, Kirgistanie, Gruzji, Rumunii, Hiszpanii, Portugalii, Włoszech, Turcji, Niemczech, Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii, Norwegii, Czechach, Estonii, na Litwie, Ukrainie i Słowacji.

Ocena dorobku artystycznego i naukowego

Na ocenę dorobku artystycznego Pana Mgr Szczepana Kończala składają się liczne nagrody na wielu ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach pianistycznych . Doktorant jest dziesięciokrotnym zwycięzcą I nagród. Ponadto jest laureatem trzech konkursów zrzeszonych w Światowej Federacji Międzynarodowych Konkursów Muzycznych w Genewie. W dokumentacji przewodowej Kandydat przedstawił 112 koncertów, recitali krajowych i zagranicznych, w tym 24 z towarzyszeniem orkiestry symfonicznej .

Wykaz Konkursów :

- 8° Concorso Musicale per Giovani Interpreti „Città di Lissone” (Włochy), 2013 – I nagroda
- 1° Concorso Pianistico Internazionale „Città di Verona” (Włochy), – II nagroda
- 6th Kerikeri International Piano Competition (Nowa Zelandia), 2012 – II nagroda i nagroda publiczności
- 7° Concorso Pianistico Internazionale „Mozart” we Frascati (Włochy), 2012 – I nagroda
- III Concursul Internațional de Pian „Ella Philipp” (Concerte pentru pian și orchestra) w Timișoara (Rumunia), 2011 – I nagroda
- 1° Concorso Pianistico Internazionale „Luciano Luciani” w Laurignano (Włochy), 2011 – I nagroda
- 2° Concorso Pianistico Internazionale „Spazio Teatro” w Mediolanie (Włochy), 2010 – I nagroda i nagroda specjalna za wykonanie koncertu Chopina
- III Concurso Internacional de Piano de Campillos (Hiszpania), 2009 – III nagroda
- 4th Tbilisi International Piano Competition (Gruzja), 2009 – III nagroda
- Concours Grieg – 9th International Competition for Pianists w Oslo (Norwegia) 2008 – II nagroda oraz nagroda specjalna za najlepsze wykonanie utworu obowiązkowego
- 11th Unisa International Piano Competition w Pretorii (Republika Południowej Afryki), 2008 – VI nagroda
- 16th Concurso Internacional de Musica Vianna da Motta w Lizbonie (Portugalia) 2007 – V nagroda ex aequo oraz nagroda specjalna za najlepsze wykonanie utworu obowiązkowego – Nokturnu c-moll op. 48 nr 1 Fryderyka Chopina
- Tallinn International Piano Competition (Estonia) 2006 – finalista
- XV Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie 2005 - półfinalista
- VI Ogólnopolski Konkurs im. Fryderyka Chopina dla Kandydatów do XV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie, 2005 – IV nagroda
- V Ogólnopolski Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie (XXXV edycja Konkursu na Stypendia Artystyczne), 2004 – II nagroda-stypendium IV Ogólnopolski Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie (XXXIV edycja Konkursu na Stypendia Artystyczne), luty 2003 – IV nagroda-stypendium

- V Festiwal Młodych Pianistów w Siedlcach, 2002 – Nagroda Główna The 7th Takasaki International Art and Music Competition for High School Students (Japonia) 2001
- II nagroda Konkurs Duetów Fortepianowych w Katowicach, 2001
nagrada w duecie z Franciszkiem Owsakiem
- V Śląski Konkurs Pianistyczny w Zabrze, 2001 – I nagroda
- VII Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny „Chopin dla najmłodszych” Antonin – I nagroda
- Ogólnopolskie Przesłuchania Uczniów Klas Fortepianu Szkół Muzycznych I stopnia w Warszawie, 1997 – laureat
- Konkurs Pianistyczny im. Tadeusza Szeligowskiego w Poznaniu, listopad 1996 – I nagroda
- Ogólnopolski Konkurs Pianistyczny im. Janiny Garści w Stalowej Woli, maj 1994 – I nagroda

Wykaz nagród i stypendiów:

- Laureat programu stypendialnego Młoda Polska, Warszawa 2010
- Stypendium Ministra Kultury: 2008, 2007, 2006, 2005, 2002, 1998
- Stypendium Województwa Śląskiego dla uczniów i studentów szczególnie uzdolnionych, 2003
Stypendysta Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci: 2003, 2002, 2001, 2000
- Nagroda Prezydenta Miasta Katowice dla wybitnie uzdolnionych uczniów katowickich szkół artystycznych, 2003, 2002, 2001
- Nagroda Fundacji im. Hugona Kołłątaja, 2003
- Stypendium Prezesa Rady Ministrów, 2002

Wykaz kursów mistrzowskich i warsztatów muzycznych :

- kurs mistrzowski ICAMS w Laurignano (Włochy) z Cristiano Burato, maj 2011
- Chetham's International Summer School and Festival for Pianists w Manchesterze (Wielka Brytania 2001)
- kurs mistrzowski w Akademii Muzycznej w Katowicach z prof. Lee Kum Singiem, maj 2006
- III Międzynarodowy Letni Kurs Muzyczny w Cieszynie, sierpień 2005
- Pianistyczny Kurs Mistrzowski przy LX Międzynarodowym Festiwalu Chopinowskim

W Dusznikach Zdroju lipiec 2005)

- Międzynarodowy Letni Kurs Muzyczny w Cieszynie, sierpień 2002
- VIII Międzynarodowy Mistrzowski Kurs Pianistyczny we Wrocławiu, sierpień 2001

Wykaz Rejestracji płytowych:

Silesia. Międzynarodowy Festiwal Młodych Laureatów Konkursów Muzycznych; producent:
Polskie Radio Katowice (PRKCD-0117), 2011 – płyta zbiorowa

- Chopin Młodym; producent: Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Mieczysława Karłowicza w Katowicach, 2010 – płyta zbiorowa
- Akademicka Orkiestra Symfoniczna im. Karola Szymanowskiego. Koncerty 2005-2007; producent: Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, 2007 – album zbiorowy, CD II (CDAM012)
- XV Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina. Kronika Konkursu – Vol. I; producent: DUX, 2005 – płyta zbiorowa
- 2004 Morningside Music Bridge at Mount Royal College; producent Mount Royal College, Calgary, 2004 – płyta zbiorowa

Wykaz wybranych koncertów i recitali:

- Recital, Żelazowa Wola, 1.06.2014
- Recital z cyklu Środa Pianistyczna, Katowice – Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, 18.12.2013
- Koncert kameralny – Święto Szkoły z Muzyką Witolda Lutosławskiego, Katowice, 11.12.2013
- Koncert z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Śląskiej pod dyr. Bogdana Olędzkiego, Chorzów – Chorzowskie Centrum Kultury, 7.11.2013
- Recital, Shenyang University, Chiny, 26.09.2013

- Recital, Żelazowa Wola, 21.07.2013
- III Rubinstein Piano Festival, 22-27.04.2013: recitale w Sali Koncertowej Filharmonii Łódzkiej, Państwowej Szkole Muzycznej w Sieradzu oraz Kościele św. Mateusza w Łodzi
- Recital, Mediolan, Włochy, 28.03.2013
- Recital, Minusio – Locarno – Centro Elisarion, Szwajcaria, 27.03.2013
- Recital, Warszawa – Muzeum Fryderyka Chopina, 10.01.2013
- Koncert z Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası pod dyr. Marka Pijarowskiego, Bursa – Atatürk Kongre Kültür Merkezi Merinos, Turcja, 20.12.2012
- Koncert kameralny, Monte Compatri – Palazzo Annibaldeschi, Włochy, 18.11.2012
- Recital, Frascati – Scuderie Aldobrandini, Włochy, 17.11.2012
- Koncert z Izmir Devlet Senfoni Orkestrası pod dyr. Tadeusza Strugały, Izmir – Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi, Turcja, 2.11.2012
- Koncert z Orkiestrą Polish Camerata pod dyr. Marka Głowackiego w ramach Dni Chopina w Łodzi, 27.10.2012
- Recital, Saint-Etienne – Konserwatorium, Francja, 24.10.2012
- Recital, Sydney – Konsulat Generalny RP, Australia, 23.06.2012
- Recital w ramach XI Rassegna Musicale, Mediolan – Spazio Teatro, Włochy, 18.03.2012

- Recital, Novate Milanese, Włochy, 17.03.2012
- Recital, Carlisle – St. Cuthbert's, Wielka Brytania, 23.02.2012
- Recitale w serii Master Musicians: Belmont, Durham, Newcastle, North Shields, Wielka Brytania, 1216.09.2011
- Recital dla Amici del Loggione del Teatro alla Scala, Mediolan, 22.11.2010
- Recital w ramach X Rassegna Musicale, Mediolan – Spazio Teatro, Włochy, 21.11.2010 Koncert z Wielką Orkiestrą Symfoniczną miasta Biszkek pod dyr. Szymona Bywalca, Zakończenie Obchodów Roku Chopinowskiego w Kirgistanie, Biszkek – Filharmonia Narodowa, Kirgistan, 13.11.2010
- Koncert ze Śląską Orkiestrą Kameralną pod dyr. Jerzego Koska, Koncert Finałowy XXI Międzynarodowej Dekady Muzyki Organowej, Chóralnej i Kameralnej, Cieszyn – Kościół Jezusowy, 22.10.2010
- Koncert z Toruńską Orkiestrą Symfoniczną pod dyr. Mitsuyoshi Oikawy, Toruń – Dwór Artusa, 1.10.2010
- Koncert z Kwintetem Smyczkowym Sinfonietty Cracovii, Wygiełzów-Lipowiec – Skansen – Dwór, 15.08.2010)
- Recitale w serii Master Musicians: North Shields, South Shields, Durham, Newcastle, Wielka Brytania, 1518.06.2010
- Recital, Kirkleatham – Redcar – Sir William Turner's Hospital, Wielka Brytania, 17.06.2010
- Recital, Erzurum – Bilkent University, Turcja, 26.05.2010
- Koncert z Orkiestrą Opery Śląskiej pod dyr. Tadeusza Strugały, Bytom – Opera Śląska, 18.03.2010
- Koncert z Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej pod dyr. Michała Dworzyńskiego, Puławy – Pałac Czartoryskich, 28.11.2009
- Recital, Warszawa – Pałac w Wilanowie, 6.09.2009
- Półrecital w ramach XIX Międzynarodowego Sympozjum Kodályowskiego, Katowice – Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, 15.08.2009
- Koncerty z Akademicką Orkiestrą Symfoniczną im. Karola Szymanowskiego pod dyr. Michała Klauzy, Katowice – Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, 28-29.04.2009
- Udział w koncercie wymiennym, Łódź – Akademia Muzyczna, 17.12.2008
- Półrecital, Bratysława – Vysoká Škola Muzických Umení, Słowacja, 7.03.2008
- Koncert kameralny, Kowno – Kauno Menininkų Namai, Litwa, 17.10.2007
- Koncert kameralny, Wilno – Arsenal, Litwa, 16.10.2007
- Recital, Warszawa – Łazienki Królewskie, 2.09.2007
- Koncert kameralny, Łuck – Filharmonia, 15.10.2006
- Półrecital w ramach XXXIX Festiwalu Pianistyki Polskiej, Słupsk – Sala Filharmonii i Teatru, 14.09.2005
- Recital, Żelazowa Wola, 4.09.2005
- Recital w ramach festiwalu Sierpień Talentów, Katowice – Muzeum Archidiecezjalne, 27.08.2005
- Półrecital w ramach Warszawskiego Festiwalu Chopinowskiego Filharmonii Narodowej, Warszawa, 14.06.2005
- Koncert z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Śląskiej pod dyr. Pawła Przytockiego, Katowice – Filharmonia Śląska, 3.06.2005
- Recital, Warszawa – Łazienki Królewskie, 29.05.2005
- Koncert z Akademicką Orkiestrą Symfoniczną im. Karola Szymanowskiego pod dyr. Szymona Bywalca, Katowice – Aula Akademii Muzycznej, 12.05.2005
- Recital, Katowice – Aula Akademii Muzycznej, 1.03.2005.

Pedagogika:

- Poprowadzony kurs mistrzowski dla studentów i uczniów State College of Music and Dance Ulan Bator Mongolia 2014
- 4 dyplomy Macieja Słapińskiego, ucznia w Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. im. Mieczysława Karłowicza w Katowicach
- wyróżnienie specjalne XX Concorso International de Piano de Ibiza 2013 (Hiszpania)
- I nagroda w kategorii juniorskiej VII Concorso Pianistico Internazionale „Mozart”.
We Frascati (Włochy) 2013
- II nagroda w 17th Evangelia Tjiarri International Piano Comepetition w Larnakce (Cypr),
2013
- wyróżnienie I stopnia Ogólnopolskich Przesłuchań Uczniów Klas Fortepianu Szkół
Muzycznych II stopnia w Warszawie, 2012

Dyplom za wyróżniające przygotowanie Macieja Słapińskiego, Makroregionalne Przesłuchania Uczniów Klas Fortepianu Szkół Muzycznych II stopnia w Opolu, 2012

Ocena dzieła artystycznego i jego opisu

Dzieło artystyczne tworzy płyta CD nagrana 4 i 5 maja 2018 roku w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach oraz rozprawa doktorska zatytułowana „Miniatura fortepianowa w twórczości Heino Ellera i Eduarda Tubina. Kontekst, język muzyczny, znaczenie”.

Na pracę doktorską składają się następujące utwory:

Heino Eller : - *Meditatsioon*

- *Kuus pala klaverile - Eesit suit :*

Sokutants

Sõõritants

Rahvaviis

Sarvelugu

Rahvatoonis

Tantsulugu

- *Kodumaine viis*

Pan Mgr Szczepan Kończal prezentuje miniatury fortepianowe kompozytorów estońskich Heino Ellera i jego ucznia Eduarda Tubina. Bardzo cenne jest przedstawienie przez Kandydata wybranych utworów nieznanymi w Polsce kompozytorów z Estonii. Kompozycje zróżnicowane pod względem stylu, w których można zauważyć podobieństwa i wzajemną inspirację obu twórców, stanowią interesujący obiekt badawczy.

Medytacje Ellera w wykonaniu Mgr Szczepana Kończala od pierwszych dźwięków wprowadzają słuchacza w kontemplacyjny nastrój. Stwarzają specyficzny, barwny obraz dźwiękowy na który składają się piękne wybrzmienia i wrażenie wspaniale uchwyconego czasu muzycznego.

Suita estońska, jak pisze Doktorant w swej dysertacji, może mieć znaczenie pedagogiczne. W wielu miniaturach trudności techniczne nie stanowią problemu. Wykonywanie ich może uwrażliwiać na dźwięk i znacząco rozwijać umiejętności operowania różnorodnym charakterem i brzmieniem instrumentu. W śmiałym, zadziornym, zróżnicowanym artykulacyjnie *Sokutants* Pan Mgr Kończal urzeka prostotą wypowiedzi, w *Rahvaviis* - pełniącym funkcję pierwszego intermezza osobliwie i plastycznie prowadzi estońską melodię ludową. W tanecznym i zwiewnym z polotem wykonanym *Sarvelugu* z przekonaniem oddaje charakter oberka, przywołując na myśl Mazurki F. Chopina i K. Szymanowskiego. Doktorant w *Rahvatoonis* ekspresyjnie wykonując ośmiotaktową frazę, opisaną *piano, dolce i espressivo* oddaje swój cały kunszt wykonawcy. Na zakończenie cyklu w żartobliwym i utrzymanym w pogodnym charakterze *Tantsulugu* Pianista podporządkowuje interpretację treściom muzycznym, nigdy nie tracąc wyrazistości swej wypowiedzi muzycznej.

Kellad, w tłumaczeniu *Dzwony*, to jedna z najbardziej znanych kompozycji Heino Ellera. Również w wykonaniu tego utworu, Mgr Kończal przedstawia się jako muzyk operujący wszechstronnym aparatem wykonawczym, pozwalającym mu na imponujący pod względem ekspresji wypowiedzi przekaz muzyczny. Charakterystyczne dla tego utworu zawieszenia melodii oraz narracja wprowadzająca swoistą regularność, nie powodują zatracania muzycznej ciągłości. Barwnie zrealizowana skrajna dynamika od *ppp* do *fff* tworzy godną podziwu urzekającą paletę brzmieniową. Nie sposób nie nawiązać tu do kompozycji Cloda Debussy'ego, które nasuwają się podczas słuchania tego utworu.

Uważam, że tak perfekcyjne wykonanie nieznanymi kompozycji Heino Ellera, nakłoni zapewne wielu pianistów do wykonywania ich, bądź wykorzystania tych miniatur w pracy pedagogicznej.

Preludia Tubina to kolejne dzieło któremu można przypisać nowatorskie brzmienie w interpretacji Mgr Kończala. Szczególnie wykonanie pierwszych miniatur, napisanych w charakterze neoromantycznym zafascynowało mnie. Kompozytor zachowuje tu pewną swobodę rytmiczną, w przeciwieństwie do pozostałych. Doktorant doskonale wyczuwa te wszystkie delikatne niuanse i

przekonująco prowadzi muzyczną narrację. Natomiast w pozostałych preludiach zgodnie z ideą kompozytora, podkreślając rytmikę i chromatykę konsekwentnie buduje kulminacje i napięcia, nie eksploatując nigdy potęgi brzmienia .

Kandydat, prezentując utwory Tubina przedstawia się jako wykonawca w pełni świadomy swych interpretacyjnych zamierzeń, a jego wspaniała pianistka sprawia, że w moim odczuciu bardzo wzbogaca ich treść.

Praca doktorska Mgr Kończala zawiera oryginalnie sporządzony spis treści oraz logicznie przedstawione rozdziały i podrozdziały. Bogata bibliografia, materiały nutowe i zgromadzone zdjęcia wyczerpująco dopełniają opis dzieła artystycznego.

W rozdziale zatytułowanym *Kontekst*, Autor bardzo szczegółowo opisuje historię Estonii i czynniki mające wpływ na odkrywanie świadomości narodowej. Zmiany polityczne zachodzące na przestrzeni lat, miały niewątpliwie ogromny wpływ na sytuację w kraju i okoliczności, w których tworzyli estońscy kompozytorzy. Doktorant interesująco przedstawia biografię Heino Ellera i Eduarda Tubina, ich wzajemne relacje mistrz- uczeń, a także ich muzyczne inspiracje.

W rozdziale *Język muzyczny* jest mowa o twórczości obu kompozytorów przez pryzmat zarejestrowanych miniatur. Doktorant wspomina o wielu tworzących się nowych kierunkach muzycznych, które przez sytuację polityczną Estonii, często były zbyt odległe i mało znane. Dlatego też, jak cytuje komponowali oni zachowując swój własny indywidualny styl. Trafnie podsumowuje, że żadnego z tych kompozytorów nie można uznać za „awangardzistę”, choć na miarę estońską I połowy XX wieku byli niezwykle nowatorscy .

W podrozdziale 2.2 *...symfonicznych zawarty w miniaturach* Pan Mgr Kończal analizuje czynniki ukazujące symfoniczne podejście do tworzonych miniatur. Szczytem artystycznym obu kompozytorów były utwory orkiestrowe (Tubin napisał 10 symfonii, Eller 3 symfonie i dwie niedokończone, oraz 5 poematów symfonicznych). Odzwierciedleniem tego w tworzonych przez nich miniaturach była kolorystyka. Interesującym wg Kandydata jest także fakt, że podczas analizy kompozycji Tubina i Ellera nasuwają się częściej skojarzenia orkiestrowe niż typowo pianistyczne. Pisze m.in. o „wiolonczelowym recytatywie”, następnie „fletowo- klarnetowym dialogowaniu w epilogu” *Kellad* , o artykulacji *detache* w *Kodumaine viis* . To bogactwo brzmienia orkiestry symfonicznej słuchacz odnajduje w doskonałym wykonaniu Doktoranta.

Mgr Szczepan Kończal przedstawia również pierwiastki ludowe, narodowe i uniwersalne, występujące w miniaturach Ellera i Tubina. Poszukuje cytatów estońskich pieśni ludowych, zwraca uwagę na niewielkie interwały charakterystyczne dla muzyki tego regionu, nawiązuje do skal tetrachonicznych. Udowadnia, że niemal całą spuściznę kompozytorów można uznać jako przejaw ducha narodowego. Kandydat trafnie zwraca uwagę na zależność pomiędzy językiem ojczystym kompozytorów, a ich myśleniem muzycznym.

Autor podkreśla symbol niepozornej miniatury *Kodumaine viis Heino Ellera*, która dla Estonii ma szczególne znaczenie, takie jak kompozycja zatytułowana *Finlandia* Sibeliusa ma dla Finlandii. W ostatni rozdziale zatytułowanym *Znaczenie* Mgr Kończal dowodzi, że zarówno Heino Eller jak

i Eduardo Tubin stali się kompozytorami narodowymi. Choć ich kompozycje wniknęły w naród i miały ogromny wpływ na rozwój kultury Estonii, Doktorant z żalem stwierdza, że nie zostali oni należycie upamiętnieni, choć utwory ich są obowiązkowymi pozycjami konkursowymi np. na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym w Tallinie. Tym bardziej uzasadnia wybór tematu swojej dysertacji, która może posłużyć do dalszego badania, chociażby symfonicznych dzieł kompozytorów. Uważam, że jest to doskonały materiał, gdyż wypełnia on luki związane z brakiem informacji na temat obu kompozytorów w języku polskim, a nawet co słusznie zaznacza Doktorant w języku estońskim.

Konkluzja

Po wnikliwym zapoznaniu się z obszerną dokumentacją do przewodu doktorskiego, płytą CD oraz wyczerpującą dysertacją Pana Mgr Szczepana Kończala, oceniam Jego osiągnięcia artystyczne, naukowe i popularyzatorskie bardzo wysoko. Każdy z wymienionych zakresów działalności jest imponujący i w pełni zasługuje na powszechne uznanie.

Szczególnie chciałabym wyróżnić osiągnięcia artystyczne, które uważam za wyjątkowy dorobek Mgr Szczepana Kończala. Praca doktorska zawiera bardzo cenne dla nauki źródła informacji na temat nieznanych w Polsce kompozytorów z Estonii. Godnym uznania jest także starannie przedłożona dokumentacja stanowiąca pełne uzupełnienie Jego pracy.

Niniejszym stwierdzam, że Doktorant zaprezentował bardzo oryginalne dokonanie artystyczne, przeprowadził znakomitą pracę badawczą oraz w części artystycznej i opisowej spełnił wszystkie wymagania zawarte w ustawie .

Pracę doktorską Pana Mgr Szczepana Kończala z wielką satysfakcją przyjmuję.

dr hab. Małgorzata Furche-Jurczyk

RECENZJA W PRZEWODZIE DOKTORSKIM

PANA MGRA SZCZEPANA KOŃCZALA

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Rada Wydziału Wokalno- Aktorskiego , zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003.65. 595 z późn. zm.), oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011(Dz.U. 2011.204.1200)

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno- Instrumentalnego w Katowicach z dnia 25 września 2014 roku w sprawie

- wszczęcia przewodu doktorskiego Mgr Szczepana Kończala w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalność gra na fortepianie, wyznaczeniu na promotora Adt dr hab. Annę Górecką

Uchwały Rady Wydziału Wokalno - Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach z dnia 28.02.2019 roku w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim Mgr Szczepana Kończala

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2003.65.595 z późn.zm) oraz Rozporządzeniem Ministra nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22.09.2011 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich , w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U.2011.204.1200) Dziekan Wydziału Instrumentalnego prof.zw. dr hab. Feliksa Widera skierował do mnie pismo z datą 11 marca 2019 roku informujące o wszczęciu przewodu doktorskiego i zawiadamiające o wyznaczeniu mej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana Mgra Szczepana Kończala zatytułowanej : Miniatura fortepianowa w twórczości Heino Ellera i Eduarda Tubina. Kontekst, język muzyczny, znaczenie.

Otrzymałem pracę, pisemną z załączonym dziełem artystycznym zapisanym na nośniku elektronicznym CD, jak również dokumentację dorobku artystycznego Kandydata.

Ponadto dołączona została następująca dokumentacja :

Posiedzenie Rady w dniu 25 września 2014 roku:

- Lista minimum kadrowego
- Lista obecności z posiedzenia Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach
- Uchwała w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pana Mgra Szczepana Kończala
- Uchwała w sprawie wyznaczenia promotora w przewodzie Mgr Szczepana Kończala

Posiedzenie Rady Wydziału w dniu 28.02.2019 roku

- Lista obecności członków Rady Wydziału Wokalno - Instrumentalnego
- Uchwała w sprawie wyznaczenia na recenzentów w przewodzie doktorskim Mgr Szczepana Kończala
- Protokoły komisji skrutacyjnej

Wyniki głosowania w dniu 28.02.2019 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta

dr hab. Michała Szczepańskiego

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	56
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	42
Oddano głosów ważnych	42
Za wyznaczenie recenzenta	42
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

Wyniki głosowania w dniu 28.02.2019 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta

dr hab. Małgorzate Furche- Jurczyk

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	56
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	42
Oddano głosów ważnych	42
Za wyznaczenie recenzenta	42
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

- Protokoły komisji skrutacyjnej powołanej przez Radę Wydziału do przygotowania wniosków w postępowaniu przewodowym.

**Wyniki głosowania w dniu 25. 09. 2014 roku dotyczące wszczęcia
przewodu doktorskiego**

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	39
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	30
Oddano głosów ważnych	30
Za wszczęciem przewodu	30
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

**Wyniki głosowania w sprawie wyznaczenia promotora Adt dr hab. Anne
Górecką**

Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady	39
Liczba obecnych na głosowaniu członków Rady.	30
Oddano głosów ważnych	30
Za wyznaczeniem promotora	30
Głosów przeciwnych	0
Głosów wstrzymujących się	0
Głosów nieważnych	0

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art.14 ust. 2 pkt. 2 Rada Wydziału podjęła prawomocne uchwały o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka i wyznaczeniu promotora Adt dr hab. Annę Górecką oraz o wyznaczeniu recenzentów: dr hab. Małgorzaty Furche-Jurczyk oraz dr hab. Michała Szczepańskiego pracy doktorskiej Mgr Szczepana Kończala

Podstawowe dane o kandydacie

Mgr Szczepan Kończal urodził się w 1985 roku. Jest absolwentem katowickiego Liceum Muzycznego w klasie Janiny Gawron oraz Akademii Muzycznej w Katowicach (ukończony z medalem Primus Inter Pares, 2009) w klasie fortepianu prof. Józefa Stompla.

Posiada na swoim koncie wiele znaczących nagród na międzynarodowych konkursach pianistycznych.

Jest laureatem trzech konkursów zrzeszonych w Światowej Federacji Międzynarodowych Konkursów Muzycznych w Genewie (WFIMC): XVI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Vianny da Motty w Lizbonie (V nagroda i nagroda specjalna, Portugalia, 2007), XI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego UNISA w Pretorii (VI nagroda, RPA, 2008), IV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego w Tbilisi (III nagroda, Gruzja, 2009), a także kilku innych konkursów: w Mediolanie (I nagroda i nagroda specjalna, Włochy, 2010), Laurignano (I nagroda, Włochy, 2011), Timiszoarze (I nagroda, Rumunia, 2011), Frascati (I nagroda, Włochy, 2012), Lissone (I nagroda, Włochy, 2013), Oslo – im. Griega (II nagroda i 2 nagrody specjalne, Norwegia, 2008), Weronie (II nagroda, Włochy, 2012), Kerikeri (II nagroda i nagroda publiczności, Nowa Zelandia, 2012), Campillos (III nagroda, Hiszpania, 2009). Półfinalista XV Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego w Warszawie w 2005 roku. Jeszcze jako uczeń zdobywał najwyższe nagrody na najbardziej znaczących konkursach ogólnopolskich . Stypendysta Ministra Kultury (sześciokrotnie), Prezesa Rady Ministrów, laureat programu stypendialnego Młoda Polska, Fundacji im. Hugona Kołłątaja, Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci. W swoim życiorysie ma występy z wieloma słynnymi dyrygentami, na znaczących międzynarodowych festiwalach pianistycznych, oraz na estradach Polski, Europy i Świata. Prowadzi działalność pedagogiczną na stanowisku asystenta w Akademii Muzycznej im K. Szymanowskiego oraz w Państwowej Szkole Muzycznej im. M. Karłowicza w Katowicach. Dysponuje rozległym repertuarem zawierającym wiele znaczących dzieł literatury fortepianowej a także imponującą działalność koncertową.

Ocena Pracy Doktorskiej

Praca doktorska mgr Szczepana Kończala pt. "Miniatura fortepianowa w twórczości Heino Ellera i Eduarda Tubina. Kontekst, język muzyczny, znaczenie"

składa się z dzieła artystycznego w formie zapisu elektronicznego (płyta CD) oraz jego opisu wraz analizą. Nagranie zawiera następujące utwory:

Heino Eller (1887-1970):

1. *Meditatsioon*

Kuus pala klaverile – Eesti süit:

2. *Sokutants*

3. *Sõõritants*

4. *Rahvaviis*

5. *Sarvelugu*

6. *Rahvatoonis*

7. *Tantsulugu*

8. *Kodumaine viis*

9. *Kellad*

Eduard Tubin (1905-1982):

Preludia:

10. *b-moll, Con calma* ETW 30-1

11. *f-moll, Moderato, con espressione*

12. *[f-moll] Moderato sostenuto, espressivo*

13. *[C-dur] Andante* ETW 33-2 (*Eesti viis*)

14. *[e-moll/E-dur] Marciale sostenuto*

15. *D-dur, Allegretto, con anima* ETW 36

16. *Andante mesto*

17. *Moderato sostenuto*

18. *Allegretto moderato*

19. *Allegro molto vivace*

20. *Lento moderato*

21. *[A-dur] =192 (Improvvisata)*

22. *Valse molto lente*

23. =72 (*Risoluto*) (*Chaconne*)

Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w dniach 4 i 5 maja 2018 r.

Część opisowa składa się z trzech rozdziałów. Rozdział pierwszy ("Kontekst") składa się z dwóch podrozdziałów. W pierwszym ("... historyczny, geograficzny, geopolityczny") autor w niezwykle ciekawy i syntetyczny sposób opisuje historię Estonii, geopolitykę regionu oraz wynikającą z niej sytuację społeczną narodu estońskiego. Doktorant dzięki swojej wnikliwości połączonej z głęboką analizą faktów historycznych, przybliży i pozwala zrozumieć czasy, w których żyli i tworzyli kompozytorzy Heino Eller oraz Eduart Tubin. Zauważenie wielu podobieństw dziejowych dotyczących dramatu narodu polskiego i estońskiego, świadczy o bardzo solidnej orientacji historycznej. Opisane są wydarzenia oraz czynniki wpływające na budzenie się świadomości narodowościowej Estończyków.

Podrozdział drugi ("...biograficzny") przybliży sylwetki oraz życiorysy obu kompozytorów. Opisane są wzajemne wpływy oraz relacje mistrz-uczeń. Autor trafnie charakteryzuje osobowości omawianych twórców oraz wydarzenia, które miały bezpośredni wpływ na ich wybory i drogi życiowe.

Rozdział drugi ("Język muzyczny") zawiera szeroko pojętą analizę stylów kompozytorskich Ellera i Tubina, podzieloną na trzy podrozdziały. Doktorant nakreśla różne spojrzenia, pod kątem których można analizować język muzyczny wykonywanych utworów.

Pierwszy podrozdział jest próbą zakwalifikowania twórczości omawianych kompozytorów do określonych kierunków artystycznych, obecnych w muzyce europejskiej XX wieku.

Wymienione są nazwiska kompozytorów, których muzyka stanowiła źródła inspiracji oraz fakty mające wpływ na dzieła estońskich twórców. Należy w tym miejscu zauważyć, że zachowanie dokładniejszej chronologii opisu zgodnej z zarejestrowanymi utworami w większym stopniu uporządkowałoby treść. W drugim podrozdziale doktorant przedstawia aspekty stylu, świadczące o symfonicznym podejściu kompozytorów do własnych miniatur fortepianowych. W tym celu podaje liczne przykłady brzmień instrumentów orkiestry.

Podrozdział trzeci jest dogłębnym omówieniem pierwiastków ludowych, treści muzycznych oraz innych aspektów twórczych pozwalających zaliczyć Ellera i Tubina do estońskich kompozytorów narodowych.

Dzieło artystyczne jakim są wybrane i utrwalone na płycie CD kompozycje Heino Ellera oraz Eduarda Tubina, to niewątpliwie przykład bardzo ciekawej literatury fortepianowej. Struktura harmoniczna, kolorystyka, różnorodność pomysłów oraz oryginalność tej muzyki stanowią wartość, zasługującą na szeroką promocję również pod kątem materiału dydaktycznego dla szkół muzycznych.

Meditatsioon-(*tł. medytacje*) to utwór otwierający płytę. Pianista doskonale odczytał i określił charakter zawarty w tytule i już od pierwszych taktów wprowadza słuchacza w stan głębokiej zadumy. W przemyślany sposób posługuje się pedalizacją, świadomie kontrolując efekt pogłosu powstającego z nakładających się struktur harmoniczných. Wykonanie jest zróżnicowane i wielobarwne kolorystycznie.

Kuus pala klaverile – Eesti süit - Suita estońska to cykl sześciu skontrastowanych miniatur, skomponowanych w 1946 roku. Już od pierwszej miniatury- *Sokutants (tł. taniec kozła)* artysta uzyskał skrajny kontrast brzmieniowy w stosunku do utworu poprzedzającego. Miniatura stylistycznie poprzez rytmikę nawiązuje do młodzieńczych utworów Bartóka. Doskonała artykulacja wraz z wartkim tanecznym pulsem nadają tej interpretacji ludowy charakter. Wspomniana taneczność jest obecna jeszcze w trzech z sześciu miniatur: w drugim *Sooritans (tł. taniec kołowy)*, czwartym *Sarvelugu (tł. dzwiek rogu)*- jedynym w metrum trójdzielnym i szóstym *Tantsulugu (utwór taneczny)*. W *Sooritans* dostrzec można pewne podobieństwa do kompozycji Kabalewskiego dające się zaliczyć do nurtu socrealizmu. Cechą wspólną dla całego cyklu jest bardzo prosta struktura harmoniczna i środki wyrazu typowe dla motywów ludowych. Ostatni z cyklu *Tantsulugu* ukazuje wyjątkowe poczucie humoru Ellera, co wykonawca doskonale uwydatnił. Mamy tu liczne nawiązania: od estońskiej melodii ludowej, która wykazuje zaskakujące podobieństwo do melodii (*Deutsche Lied*) autorstwa Josepha Haydna, słyhać tutaj de facto pierwsze takty narodowego hymnu Niemiec, aż do elementów ragtime'u.

Pozostałe dwie spokojne części suit *Rahvaviis (tł. melodia Ludowa)* i *Rahvatoonis (tł. w ludowych barwach)*- najwolniejsza z miniatur zawierają elementy liryki wokalne i scalają suitę jako rzeczywisty cykl.

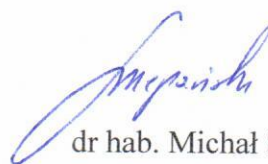
Dwie kolejne utrwalone miniatury to *Kodumaine viis* - utrzymane w spokojnym ruchu dwudzielnym - (*Andantino*) oraz *Kellad (tł. dzwony)*. Pianista trafnie naśladowuje efekty brzmienia orkiestry doskonale budując napięcie poprzez panowanie nad czasem i efektami dynamiki fortissimo.

Wykonanie cyklu 14 zachowanych preludiów Eduarda Tubina potwierdza bogaty wachlarz umiejętności Szczepana Kończala. Środki pianistyczne połączone z wyobraźnią twórczą to narzędzia, dzięki którym doktorant umiejętnie uzyskuje zamierzone efekty muzyczne, podkreśla bogactwo kolorystyczne tych często jednostronicowych miniatur i pozwala słuchaczowi w pełni zagłębić w niuanse się w tej niestety słabo znanej polskiemu odbiorcy muzyki.

Na duże wyrazy uznania zasługuje techniczny aspekt nagrania, jakość realizacji dźwięku, jak też perfekcyjne przygotowanie fortepianu do nagrania.

Konkluzja

Dzieło artystyczne, jakim jest płyta z nagraniem wybranych dzieł Heino Ellera i Eduarta Tubina jest cenne i interesująca pod wieloma względami. Głębokie zrozumienie tekstu muzycznego, poprzedzone zdobytą wiedzą, badaniami, analizą stylu i ukazaniem kontekstem historycznym wpływają bezpośrednio na jakość interpretacji zarejestrowanych utworów. Dodatkową, wartą podkreślenia zaletą jest wielkie zaangażowanie autora, o czym świadczą wielokrotnie odbyte podróże do Estonii, oraz szereg spotkań z tamtejszym środowiskiem muzycznym, co zaowocowało między innymi udostępnieniem istotnych, niepublikowanych materiałów. Część opisowa wzbogacona jest również o autorski materiał fotograficzny. Biorąc pod uwagę wszelkie powyższe aspekty pracę przyjmuję i stwierdzam, że Szczepan Kończal w pełni rozwiązał założone aspekty artystyczne, spełniając bez zastrzeżeń art. 13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

dr hab. Michał Szczepański